

D E C I Z I E

cu privire la respingerea apelului declarat de Agenția Servicii Publice

în cauza civilă la cererea înaintată de avocatul Alisa Martînov, în interesele petiționarei Rosely Wainstein Singer, persoane interesate Agenția Servicii Publice și Agenția Națională a Arhivelor, privind constatarea faptului cu valoarea juridică

împotriva hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 26 noiembrie 2025

Dosarul nr. 2a-155/2026

PIGD: 2-25110753-03-2a-04022026

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani din 26 noiembrie 2025

23 iunie 2026, mun. Bălți

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință judiciară publică, în procedură specială, cererea de apel declarată de Agenția Servicii Publice,

Curtea de Apel Nord, în completul compus din:

Radu Holban*, Președinte,*

Mariana Sajin,

Svetlana Ghercavii, *judecători*

Lilia Burlacu, *grefier,*

C O N S T A T Ă :

I. ÎN FAPT:

1. La 04 august 2025, avocatul Alisa Martînov, în interesele petiționarei Rosely Wainstein Singer a înaintat în instanța de judecată cerere cu privire la constatarea faptului înregistrării nașterii lui Sara Guelman, fiica lui Ramiro Guelman și Malca Guelman, la data de *****, în raionul *****, Republica Moldova, persoane interesate Agenția Servicii Publice și Agenția Națională a Arhivelor.

2. În motivarea acțiunii a invocat faptul că Rosely Wainstein Singer, este în prezent cetățeană a Braziliei, cu reședință în San Paulo. Aceasta este nepoata Sarei Guelman, născută în orașul *****, la *****. Pe parcursul vieții, Sara Guelman a emigrat în Brazilia, având în vedere persecuția persoanelor de origine evreiască din acele timpuri. Astfel, ținând cont de rudenia petiționarei cu o persoană născută pe teritoriul Republicii Moldova, ultima intenționează obținerea cetățeniei Republicii Moldova, însă pentru realizarea acestui fapt este nevoie de certificatul de naștere a bunicii sale.

3. Așadar, indică că s-a adresat în acest sens cu demersuri către Agenția Servicii Publice, Agenția Națională a Arhivelor și către Serviciul Raional de Arhivă ***** prin care a solicitat eliberarea oricărui înscris, act, extras sau copie a acestora care confirmă nașterea Sarei Guelman, născută la ***** în orașul *****, iar în cazul în care certificatul de naștere nu s-a păstrat – reconstituirea actului de naștere pe numele Sarei Guelman, născută la ***** în orașul *****.

4. Potrivit răspunsului nr.01/W-549/25 din 20 mai 2025 Agenția Servicii Publice, a informat petiționara că: *Conform normelor art.77 alin.(3) al Legii nr.100-XV din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă, registrele de stare civilă întocmite până la instituirea organelor de stare civilă se păstrează la Agenția Servicii Publice timp de 100 de ani, ulterior acestea se transmit Agenției Naționale a Arhivelor pentru păstrare permanentă. Ca urmare, pentru verificarea disponibilității unor acte de naștere ca fiind înregistrate pe numele Sara Guelman (Ghelman), născută la data de ***** în orașul *****, precum și în vederea solicitării eventuale a*

eliberării extrasului respectiv de pe actul de naştere pe numele acesteia urmează să se adreseze la Agenția Națională a Arhivelor.

5. Prin răspunsul nr.6477 din 17 decembrie 2024 Agenția Națională a Arhivelor, i-a comunicat că: (…) *registrele metricale ale rabinatului din localitatea *****, ***** n-au fost transmise la păstrare de stat din care considerent este imposibilă eliberarea certificatului de arhivă privind naşterea lui Sara Ghelman*.

6. La 23 iulie 2025, Serviciul Raional de Arhivă ***** a informat despre faptul că: *Eu, Strateciuc Galina, specialista Serviciului raional de Arhivă *****, Vă comunic că, documentele pe primării, anume cărțile de gospodărie pe or. *****, raionul ***** sunt la păstrarea de stat, începând cu anul 1944*. *Prin păstrarea de stat se are în vedere sediul central al Agenției Naționale a Arhivelor situat în mun. Chișinău, str. Gheorghe Asachi 67-B*.

7. Menționează că, cumulând răspunsul Serviciul Raional de Arhivă ***** cu cel al Agenției Naționale a Arhivelor rezultă că nici una din instituții indicate nu deține actul de naștere a Sarei Guelman (Ghelman).

8. Prin urmare, petiționara solicită constatarea înregistrării faptului nașterii în scopul dobândirii cetățeniei Republicii Moldova.

9. Suplimentar relevă că, Sara Guelman (Ghelman) s-a născut la data de ***** în orașul *****. Conform pașaportului ***** din ***** eliberat de Serviciul Poliției Maritime, Aeriene și de Frontieră – Salvador, Sara Guelman s-a născut în *****, România. Aceasta a mai avut doi frați care, la fel s-au născut pe teritoriul actual al Republicii Moldova. Agenția Națională a Arhivelor a eliberat petiționarei certificatul de arhivă nr.6476 din 17 decembrie 2024 conform căruia în fondul arhivistic se regăsesc înscrieri cu privire la Srul Ghelman, născut la *****, fiul lui Rahmil, în comuna ***** și domnul Ghelman Moșco, înscris în Tabela de recensământ a tinerilor clasei anului ***** în *****. Totodată, prin certificatul de arhivă nr.6477 eliberat la 18 decembrie 2024 de către Agenția Națională a Arhivelor se confirmă că în fondul arhivistic se regăsesc înscrieri cu privire la Moșco Ghelman, fiul lui Rahmil și Malca. Prin urmare, respectivele certificate de arhivă probează faptul că părinții Sarei Guelman au locuit pe teritoriul care în prezent este Republica Moldova. Având în vedere că, Sara Guelman s-a născut în orașul *****, localitate diferită de locul de naștere a fraților săi, Agenția Națională a Arhivelor nu a putut elibera certificatul de arhivă.

10. În vederea înaintării setului de acte pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova, petiționara urmează să probeze legătura sa de rudenie cu Sara Guelman, iar

pentru acest fapt, este necesară constatarea faptului înregistrării nașterii bunicii sale Sara Guelman pe teritoriul actual al Republicii Moldova.

Subliniază că, potrivit actelor de identitate a persoanelor, linia de rudenie a petiționarei Rosely Wainstein cu bunica sa Sara Guelman este următoarea:

- Sara Guelman – bunica, născută în ***** – actul care confirmă rudenia – pașaportul din ***** și cartea de identitate;
- Berta Gandelman – mama – actul care confirmă rudenia – certificatul de naștere din *****;
- Rosely Wainstein – fiica (petiționara) – actul care confirmă rudenia – certificatul de naștere din *****.

11. Mai mult ca atât, susține că, prin răspunsul Agenției Servicii Publice sediul ***** informează că registrele de stare civilă sunt păstrate 100 de ani, după care sunt transmise spre păstrare către Arhiva Națională. Deoarece Sara Guelman a fost de origine evreiască, actele de stare civilă ale acesteia erau păstrate la Rabinatul din localitatea *****. Agenția Națională a Arhivelor indică că, registrele metricale ale Rabinatului din localitatea *****, nu au fost transmise la păstrare către Arhiva Națională. Reprezentanții Agenției Naționale a Arhivelor au comunicat că, aceste acte cu privire la persoanele de origine evreiască au fost distruse parțial în timpul celui de al Doilea Război Mondial, în timpul Holocaustului. Astfel, actele de stare civilă a multor persoane de origine evreiască nu se află la păstrare la Agenția Națională a Arhivelor.

12. Evidențiază că, migrația persoanelor de origine evreiască a început anterior celui de al Doilea Război Mondial, datorită acțiunilor de persecuție împotriva lor, or în anul 1903 a avut loc primul pogrom de la Chișinău, urmat de un alt pogrom în anul 1905, iar aceste incidente violente în care mai multe persoane de origine evreiască și-au pierdut viața iar sute de persoane au fost rănite, au provocat o emigrare în masă a persoanelor de origine evreiască din Basarabia către America de Nord, America Latină și alte zone ale Europei. Ținând cont de caracterul violent al incidentelor menționate, majoritatea persoanelor de origine evreiască au fugit din țară fără acte sau bani iar majoritatea actelor persoanelor de origine evreiască au fost distruse în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

13. În circumstanțele enunțate, petiționara indică asupra imposibilității obținerii documentului necesar prin oricare altă metodă, motiv pentru care s-a adresat în instanța de judecată cu solicitarea de constatare a faptului înregistrării nașterii Sarei Guelman, fiica lui Ramiro Guelman și Malca Guelman, la *****, în orașul *****, Republica Moldova.

14. În drept, petiționara își întemeiază cererea în baza prevederilor art.3, 4, 12, 59 al Legii privind actele de stare civilă; pct. 10, 11, 18, 161 și 162 al Instrucțiunii cu privire la modul de înregistrare a actelor de stare civilă; art. 12 al Legii cetățeniei Republicii Moldova, art. 281, 282, 284 al Codului de procedură civilă.

II. POZIȚIA PRIMEI INSTANTE:

15. Prin hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 26 noiembrie 2025 s-a admis cererea înaintată de avocatul Alisa Martînov, în interesele petiționarei Rosely Wainstein Singer, persoane interesate Agenția Servicii Publice și Agenția Națională a Arhivelor, privind constatarea faptului cu valoarea juridică. S-a constatat faptul înregistrării nașterii lui Sara Guelman, fiica lui Ramiro Guelman și Malca Guelman, la data de *****, în raionul *****, Republica Moldova (f.d.85, 93-99).

III. EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL:

16. Exprimându-și dezacordul cu soluția instanței de fond, la 28 noiembrie 2025 Agenția Servicii Publice, reprezentată de Nacu Lilia a contestat hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 26 noiembrie 2025 cu apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii.

17. Conform art. 362 alin. (1) Cod procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu dispune altfel.

18. Instanța de apel constată că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunțat la data 26 noiembrie 2025, iar apelul nemotivat a fost declarat la 28 noiembrie 2025 ulterior apelul motivat a fost înaintat la 11.03.2026, în termenul acordat prin încheierea instanței de apel din 13.02.2026, prin urmare, cu respectarea termenului legal.

IV. ARGUMENTELE APELANTULUI:

19. În motivarea apelului reprezentantul Agenției Servicii Publice indică că luând act de hotărârea contestată, conchide netemeinicia concluziei instanţei de fond, rezultată din aprecierea superficială a circumstanțelor cauzei, care în temeiul art. 386, alin. (1), lit. b) din Codul de procedură civilă, urmează a fi casată.

20. Subliniază că, instanța de fond în vederea motivării poziției sale, enumeră exhaustiv actele prin care se probează gradul de rudenie dintre petiționara Rosely Wanstein Singer și persoana în privința căreia s-a solicitat constatarea faptului înregistrării nașterii Sara Guelman, însă, acesta nici nu a fost obiectul dedus judecății și mai cu seamă nu poate sta la baza admiterii solicitării de înregistrare a nașterii.

21. Totodată remarcă asupra faptului că, din conținutul hotărârii motivate rezultă că instanța de judecată a constatat faptul înregistrării nașterii lui Sara Guelman la data de *****, în raionul Rîșcani, Republica Moldova de către părinții Ramiro Guelman și Malca Guelman, în baza documentelor eliberate de către autoritățile străine, prezentate de către petiționară care însă nu au fost eliberate de autoritățile de resort din Republica Moldova, ci de autoritățile din Brazilia, și niciun înscris nu face referire la baza materială a efectuării acestora, eliberate de autoritățile altui stat, fie în baza unor declarații verbale ale persoanelor cointeresate, fie în baza unor documente/înscrisuri ce nu au fost prezentate instanței de judecată.

22. În aceiași ordine de idei relevă că, documentele menționate nu fac referință la înscrisurile în baza cărora a fost verificată identitatea persoanelor și efectuate înregistrările (mențiunile) corespunzătoare și cu toate că aceste înscrisuri reflectă identitatea lui Sara Guelman, în condițiile particulare ale speței, fiind eliberate de autoritățile unui stat străin, acestea dispun de un potențial probator diminuat în aspectul constatării faptului nașterii persoanei pe teritoriul actualei Republici Moldova, inclusiv indicarea datelor despre presupușii părinți (Ramiro Guelman și Malca Guelman) ai persoanei, înregistrarea nașterii căreia se solicită a fi constatată.

23. Prin urmare, consideră că întru constatarea faptului înregistrării nașterii lui Sara Guelman nu au fost prezentate careva acte de pe teritoriul Republicii Moldova, în temeiul cărora instanța de judecată să aibă posibilitatea de a constata „înregistrarea nașterii”.

24. Subliniază că, aprecierea temeiniciei prestării serviciilor de stare civilă este determinată de sensul prevederilor normative ale Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă, care stabileşte organele care asigură înregistrarea de stat a actelor de stare civilă, modul de înregistrare, modificare şi anulare a actelor de stare civilă, modul de organizare a registrelor de stare civilă, cât și modul şi termenele de păstrare a registrelor de stare civilă. Totodată, reiterează prevederile art. 6, alin. (3) din Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă, potrivit căreia, registrele actelor de stare civilă pe suport de hârtie se includ în inventarul documentelor de arhivă al fondului arhivistic al registrelor, conform regulilor arhivistice stabilite de Agenția Națională a Arhivelor, și se păstrează în subdiviziunile Agenției Servicii Publice, desemnate printr-un act administrativ al acesteia, timp de 100 de ani de la înregistrare, până la transmiterea lor ulterioară în arhivele de stat pentru păstrare permanentă.

25. În consecință invocă că, reglementările normative în materia înregistrării, modificării sau reconstituirii actelor de stare civilă se raportează și se limitează doar la fondul arhivistic al actelor de stare civilă ținut în păstrare provizorie în cadrul

subdiviziunilor Agenției Servicii Publice și la perioada de păstrare a acestora.

26. Distinct de cele menționate, reiterează asupra faptului că potrivit pct. 1, 3 și 4 ale Ordinului Agenției Servicii Publice nr. 749 din 02.08.2022 cu privire la sistarea prestării serviciilor de stare civilă, în temeiul registrelor de stare civilă transmise spre păstrare permanentă Agenției Naționale a Arhivelor, cu modificările ulterioare operate prin Ordinul ASP nr. 25 din 15.01.2025 (în vigoare la momentul examinării cauzei în prima instanță) cu privire la sistarea prestării serviciilor de stare civilă în temeiul registrelor de stare civilă transmise spre păstrare permanentă Agenției Naționale a Arhivelor, nu se supun reconstituirii sau modificării, în procedura administrativă, actele de stare civilă constituite și organizate în registrele actelor de stare civilă transmise Agenției Naționale a Arhivelor sau cu privire la faptele de stare civilă care au avut loc până în anul 1923 inclusiv. Nu se înregistrează actele de stare civilă cu privire la faptele de stare civilă constatate în procedură judiciară, ca fiind produse până în anul 1923 inclusiv.

27. În circumstanțele menționate precum și ținând cont de poziția Agenției Naționale a Arhivelor reținută în hotărârea motivată, precum și ținând cont de răspunsurile eliberate petiționarei, în care se indică despre faptul că registrele metricale ale rabinatului din localitatea *****, ***** n-au fost transmise la păstrarea de stat, și din acest motiv este imposibilă eliberarea certificatului de arhivă privind nașterea lui Sara Ghelman, se constată o neconcordanță a informațiilor prezentate de către persoanele interesate, instanța de fond urma să elucideze circumstanțele referitoare la informația prezentată de către Agenția Națională a Arhivelor, precum că nu au fost transmise registrele metricale ale rabinatului județului Bălți, iar pe de altă parte Agenția Servicii Publice a indicat în referința sa, că registrele actelor de naștere pe perioada respectivă au fost transmise spre păstrare Agenției Naționale a Arhivelor.

28. În aceste circumstanțe, urmare a verificărilor suplimentare întreprinse, s-a stabilit că, potrivit Inventarului nr. 1 al dosarelor cu termen permanent de păstrare pentru anii 1911-1914, Fond R-211, *****, la data de 03.02.2015, Serviciul stare civilă a transmis spre păstrare la Agenția Națională a Arhivelor, registrele metricale ale parohiilor ortodoxe din Gubernia Basarabia (copia se anexează). Inventarul respectiv a inclus și registrele metricale ale Rabinatului din ***** pentru anul 1911 (a se vedea poziția 991). Menționază că, registrele respective conform inventarului indicat, a fost aprobat și înregistrat de către Arhiva Națională a Arhivelor cu nr. 2-1 la data de 16.02.2015. Prin urmare, în lipsa clarificării depline a faptului de transmitere/netransmitere a registrelor actelor de stare civilă respective, concluzia instanței de fond cu privire la faptul nepăstrării registrelor de evidență a nașterii

persoanelor de origine evreiască la Agenția Națională a Arhivelor din motiv că acestea ar fi fost distruse/nimicite*”* este neîndreptățită, atâta timp cât acest aspect nu a fost elucidat în limita probelor administrate în cauză și a cadrului procesual stabilit, instanța de fond s-a pronunțat în lipsa unei verificări complete și obiective a circumstanțelor relevante.

29. Cu titlu de informare comunică că, rabinatele din perioada de referință erau formate de comunitățile evreiești la nivel de județ, dar nu la nivel de localitate ca în cazul parohiilor ortodoxe.

30. Astfel, conchide că constatarea „înregistrării” nașterii este lipsită de suport juridic, or, în condițiile în care nu se cunoaște despre starea registrelor actelor de stare civilă transmise spre păstrare către Agenția Națională a Arhivelor pe perioada anului 1911, este inadmisibilă constatarea „înregistrării” nașterii.

31. Referitor la dispunerea de către instanța de judecată în partea dispozitivă a hotărârii contestate - *prezenta hotărâre constituie temei pentru înregistrarea faptului constatat în organele de stat competente conform Legii*, menționează că aceasta constituie o interpretare eronată a modului de aplicare a legislației procesual civile ce determină cazurile și faptele de stare civilă ce pot fi supuse înregistrării de stat în temeiul hotărârii instanței de judecată, pronunțate în procedura specială de examinare a pricinilor civile, or în conformitate cu art.5 alin.(4) și art.6 alin.(3) a Legii nr.100/2001 privind actele de stare civilă, registrele de stare civilă constituite până la data de 31.12.1924 inclusiv, au fost transmise, spre păstrare permanentă Agenției Naționale a Arhivelor. Totodată, potrivit dispozițiile pct. 3 și 4 ale Ordinului Agenției Servicii Publice nr. 749 din 02.08.2022 (în vigoare la momentul examinării cauzei în prima instanță) cu privire la sistarea prestării serviciilor de stare civilă, în temeiul registrelor de stare civilă transmise spre păstrare permanentă Agenției Naționale a Arhivelor, cu modificările operate prin Ordinele Agenției Servicii Publice nr. 517 din 07.08.2023, nr. 25 din 15.01.2025 și nr. 968 din 14.11.2025, nu se înregistrează actele de stare civilă cu privire la faptele de stare civilă constatate în procedură judiciară, ca fiind produse până în anul 1924 inclusiv, instanța neacordând-i importanța juridică corespunzătoare la adoptarea hotărârii contestate.

32. Subsidiar, notează că potrivit art. 285 alin. (2) din Codul de procedură civilă și în lumina principiului puterii lucrului judecat, hotărârea judecătorească privind constatarea unui fapt care are valoare juridică, în eventualitatea în care va deveni definitivă și irevocabilă, se va bucura de prezumția absolută de adevăr, și constatând un fapt de stare civilă, la caz, faptul nașterii/înregistrării nașterii persoanei, nu obligă instituția publica la unele acțiuni de executare a actului judecătoresc.

Argumentele intimatei Rossely Wainstein Singer, reprezentată de avocatul Alisa Martînov:

33. În termenul acordat de instanța de apel prin încheierea Colegiului civil și de contencios administrativ din 17.03.2026, intimata Rossely Wainstein Singer, reprezentată de avocatul Alisa Martânov a depus referință la apelul declarat de către Agenția Servicii Publice în care reiterând circumstanțele de fapt invocate în cererea înaintată, făcând trimitere la prevederile art.3, art.4, art.12, art.78 al Legii privind actele de stare civilă, conform pct.10, pct.11, pct.18, pct.161,162 a Instrucțiunii cu privire la modul de înregistrare a actelor de stare civilă, art.12 a Legii cetățeniei Republicii Moldova nr.1024/2000, menționând și asupra legăturii de rudenie dintre intimată și Sara Guelman cu privire la argumentele apelantei indică că, le consideră neîntemeiate, deoarece intimata a solicitat constatarea înregistrării nașterii dnei Sara Guelman, prin urmare era necesar să justifice interesul juridic și să demonstreze legătura de rudenie cu persoana vizată.

34. Indică că prezentarea și analiza actelor de stare civilă care demonstrează legătura de rudenie a intimatei și a persoanei vizate este pertinentă și necesară pentru soluționarea cauzei, or intimata nu deține acte eliberate de autoritățile din Republica Moldova care să demonstreze faptul nașterii dnei Sara Guelman pe teritoriul Republicii Moldova și nici posibilitatea obiectivă de a obține asemenea acte, mai mult ca atât subliniază că Codul de Procedură Civilă și legislația națională nu obligă partea în proces să-și justifice pretențiile doar în baza actelor eliberate de autoritățile din Republica Moldova.

35. Cu referire la înscrisurile prezentate de apelant consideră că urmează a fi restituite și nu pot fi examinată de instanța de apel, deoarece aceasta nu a fost prezentată în prima instanță deși avea posibilitatea obiectivă să prezinte această probă în prima instanță la momentul depunerii referinței, iar simplul fapt al efectuării unor verificări suplimentare ulterior pronunțării hotărârii primei instanțe nu echivalează cu imposibilitatea obiectivă de a prezenta proba în termenul legal. Mai mult decât atât apelantul nu a argumentat existența unor impedimente reale, independente de voința sa, care să justifice neprezentarea probei în prima instanță. În consecință consideră că neprezentarea acestor înscrisuri în instanța de fond nu poate fi remediată de către instanța de apel.

36. Astfel susține că, ținând cont de principiul disponibilității și contradictorialității, instanța a examinat cauza în limitele probelor, argumentelor și poziției prezentate în proces de către părți, or apelantul nu a negat veridicitatea

informațiilor prezentate de Agenția Națională a Arhivelor.

37. În circumstanțele de fapt și de drept indicate, solicită respingerea integrală a cererii de apel înaintată de Agenția Servicii Publice, cu menținerea fără modificări a hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul Râșcani nr. 2p/s-26/2025 din 26 noiembrie 2025 și restituirea înscrisurilor privind Inventarul nr.1 al dosarelor cu termen permanent de păstrare pentru anii 1911-1914, Fond R-211, *****.

Argumentele intervenientului accesoriu Agenția Națională a Arhivelor:

38. În termenul acordat de instanța de apel prin încheierea Colegiului civil și de contencios administrativ din 17.03.2026, persoana interesată Agenția Națională a Arhivelor, prin intermediul directorului Igor Cașu, a depus prin poșta electronică a instanței de apel, la data 27.05.2026 referință la apelul declarat de Agenția Servicii Publice prin care solicită examinarea cauzei în lipsa reprezentantului ANA în corespundere cu prevederile art.206 alin.(1) a Codului de procedură civilă, cu expedierea actului judecătoresc în adresa persoanei interesate.

În susținerea poziției pe caz indică că potrivit articolelor 66 alin. (1) lit. b) și 68 lit. b) ale Codului Administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018, Agenția Națională a Arhivelor, a eliberat reprezentantului petiționarei un răspuns înregistrat cu nr. 6477 din 17.12.2024, în care i s-au comunicat că **registrele metricale ale rabinatului din localitatea Rîșcani, ******* n-au fost transmise la păstrare de stat din care considerent este imposibil eliberarea certificatului de arhivă privind nașterea lui Sara Ghelman (copia certificatului de arhivă, se anexează).

39. Atenționează asupra faptului că Răspunsul Agenției Naționale a Arhivelor a fost elaborat în baza cererii depuse în care este indicat locul nașterii numitei Sara Ghelman în localitatea *****, iar funcționarul care a executat această petiție s-a bazat pe informația indicată de solicitant.

40. Astfel, informează instanța despre faptul că registrele metricale ale rabinatului din localitatea Rîșcani, pentru anul 1911, **nu au fost transmise** pentru păstrare Agenției Naționale a Arhivelor, or Agenția Națională a Arhivelor ca autoritate publică arhivistică, păstrează registrele și eliberează certificate/extrase sau copii de arhivă în limita datelor existente în documentele de arhivă transmise spre păstrare.

41. Totodată, comunică că în baza cererii menționată anterior a fost eliberat și un certificat de arhivă cu numărul 6477A din 18.12.2024, în care domiciliul numiților Rahmil și Malca Ghelman este localitatea *****, dar nu localitatea Rîșcani.

V. TERMENUL DE DECLARARE A APELULUI:

42. În conformitate cu art. 362 alin. (1) Cod procedură civilă, *termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.*

43. Completul Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord reţine că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunțat de prima instanță la 26 noiembrie 2025 (f.d.85). Agenția Servicii Publice a depus cererea de apel preliminară la 28 noiembrie 2025 (f.d. 88-90). Iar cererea de apel motivată, cu invocarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, în corespundere cu prevederile art.364, 365 Cod de procedură civilă a fost înaintată de către Agenția Servicii Publice reprezentată de Lilia Nacu, la 11 martie 2026 (f.d. 107-126). Prin urmare, completul de judecată constată că apelul au fost declarat cu respectarea termenului prevăzut de art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă.

VI. POZIȚIA PĂRȚILOR ÎN ŞEDINŢA INSTANTEI DE APEL:

44. Apelanta Agenția Servicii Publice și persoana interesată Agenția Națională a Arhivelor în ședința instanței de nu s-au prezentat, procedura citării legale fiind respectată.

45. Intimata Rosely Wainstein în ședința instanței de apel nu s-a prezentat, însă interesele acesteia au fost reprezentate de către avocata Alisa Martînov, care în ședința instanței de apel a susținut pe deplin poziția expusă în referința la apel depusă în instanța de apel și a pledat pentru respingerea apelului ca neîntemeiat cu menținerea fără modificări a hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 26 noiembrie 2025.

46. Astfel, Colegiul civil a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa părților neprezente şi a dispus examinarea cauzei în absenţa lor, prin prisma dispoziţiilor art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă. Or, impedimente în acest sens nu s-au stabilit.

VII. APRECIEREA INSTANȚEI DE APEL:

47. Potrivit art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.*

48. În baza art. 121 din Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească reține spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar art. 122 din Codul de procedură civilă prevede că, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.*

49. În conformitate cu cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, eclarat, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

50. Art. 239 Cod de procedură civilă reglementează că, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în şedință de judecată. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importantă la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.*

51. Norma cuprinsă la art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilește că, *la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanța pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acțiunii.*

52. Potrivit art. 373 alin. (1), (2), (4), (5) Cod de procedură civilă:

(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importantă pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(4) Instanța nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanţe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor din apel.

53. Conform art. 385 Cod de procedură civilă, *instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept:*

a) să respingă apelul şi să menţină hotărîrea primei instanţe;

b) să admită apelul şi să modifice hotărîrea primei instanţe;

c) să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre;

d) să admită apelul, să caseze integral hotărîrea primei instanţe şi să trimită cauza spre rejudecare în primă instanţă doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art.388 alin.(1) lit.d) şi i). La solicitarea participanţilor la proces, instanţa de apel poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanţă doar o singură dată, în cazul prevăzut la art.388 alin.(1) lit.b);

e) să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, dispunînd încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art.265 şi 267.

54. Astfel, potrivit regulilor unui proces echitabil, instanța de apel are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (Hirro Balani c.Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

55. Sursele de Soft Low - Avizul nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, stabilește că o motivație şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

56. Instanța de apel menționează că, art. 6 CEDO garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de aşi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare şi dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

57. Colegiul civil constată că, prima instanța a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă și sub

toate aspectele, iar hotărârea emisă este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

58. În corespundere cu prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, *orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.*

59. În conformitate cu art. 279 alin. (1) lit. a) Codului de procedură civilă, *instanţa judecătorească examinează în procedură specială cauze cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică.*

60. Potrivit prevederilor art. 280, alin. (1) Cod de procedură civilă, *în procedură specială, cauzele se examinează de instanţele judecătoreşti după regulile de examinare a acţiunilor civile, cu excepţiile şi completările stabilite în prezentul cod la cap.XXIII-XXXIV şi în alte legi. (2) În procedură specială, instanţa examinează cauzele cu participarea petiţionarului, altor persoane interesate, precum şi a autorităţilor publice conform art.74.*

61. Prevederile art. 281 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească constată faptele de care depinde apariţia, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau patrimoniale ale persoanelor fizice şi ale organizaţiilor. Iar potrivit alin. (2) lit. c) <u>înregistrarea naşterii</u>, adopţiei, căsătoriei, divorţului şi decesului; n) alte fapte cu valoare juridică.*

62. Art.282 alin.(1) Codul de procedură civilă prevăd, *că instanţa judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care: a) acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariţia, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau reale ale petiţionarului; b) petiţionarul nu are o altă posibilitate de a obţine sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită; c) constatarea faptului nu este legată de soluţionarea unui litigiu de drept ce ţine de competenţa instanţelor judecătoreşti.*

63. Art.285 alin.(2) Codul de procedură civilă, *este expres prevăzut că hotărîrea judecătorească este un document ce confirmă faptul constatat și serveşte drept temei pentru înregistrarea, după caz, a faptului în organele respective, după rămînerea irevocabilă a hotărîrii, fără a substitui documentele pe care aceste organe le eliberează.*

64. Art.3 alin.(1) din Legea privind actele de stare civilă nr.100 din 26 aprilie 2001 stabilește că, *actele de stare civilă sunt înregistrările de stat prin care se*

confirmă faptele şi evenimentele ce influenţează apariţia, modificarea sau încetarea drepturilor şi obligaţiilor persoanelor şi se caracterizează statutul juridic al acestora.

65. Conform art. 4 al Legii privind actele de stare civilă, *„(2) Înregistrarea de stat a faptelor și a evenimentelor de stare civilă se efectuează în numele statului, de către autoritățile abilitate . (3) Înregistrarea de stat a faptelor și a evenimentelor de stare civilă se efectuează prin una dintre următoarele proceduri: a) înregistrarea primară; b) înregistrarea ulterioară; c) reconstituirea; d) certificarea faptelor şi a evenimentelor de stare civilă produse şi consemnate în stânga Nistrului şi în municipiul Bender; e) înscrierea faptelor și a evenimentelor de stare civilă produse în alte state. (4) Se supun înregistrării de stat următoarele fapte și evenimente de stare civilă: a) naşterea; b) căsătoria; c) desfacerea căsătoriei (divorțul); d) schimbarea numelui și/sau a prenumelui; e) decesul; f) recunoașterea, stabilirea sau contestarea paternității; g) încuviințarea și încetarea adopției.*

66. Conform art. 12 alin. (1) al Legii privind actele de stare civilă, „(*1) Starea civilă se dovedeşte cu documentele de stare civilă eliberate pe baza actelor de stare civilă întocmite în modul prevăzut de prezenta lege, precum şi cu actele de stare civilă propriu-zise*” .

67. În Conformitate cu prevederile art.6 alin.3 a Legii nr.100/2001 privind actele de stare civilă, *Registrele actelor de stare civilă pe suport de hârtie se includ în inventarul documentelor de arhivă al fondului arhivistic al registrelor, conform regulilor arhivistice stabilite de Agenția Națională a Arhivelor, și se păstrează în subdiviziunile Agenției Servicii Publice, desemnate printr-un act administrativ al acesteia, timp de 100 de ani de la înregistrare, până la transmiterea lor ulterioară în arhivele de stat pentru păstrare permanentă.*

68. Potrivit Regulamentului Fondului arhivistic de stat aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 352/1992, care prevede că arhivele de stat și depozitele speciale de stat, inclusiv arhivele departamentale care păstrează documente ce fac parte din Fondul arhivistic de stat, eliberează persoanelor juridice și fizice certificate de arhivă și copii ale documentelor în modul stabilit de Agenția Națională a Arhivelor.

69. Potrivit art. 12 alin. (1) din Legea privind actele de stare civilă nr. 100 din 26 aprilie 2001, *starea civilă se dovedeşte cu certificatele de stare civilă eliberate pe baza actelor de stare civilă întocmite în modul prevăzut de prezenta lege, precum şi cu actele de stare civilă propriu-zise, cu copiile sau extrasele de pe acestea*.

70. Conform art. 20 alin. (1) din Legea privind actele de stare civilă nr. 100 din 26 aprilie 2001, *drept temei pentru înregistrarea naşterii şi întocmirea actului de naştere servesc: a) actul medical constatator al naşterii, eliberat de unitatea sanitară*

în care a avut loc naşterea; b) certificatul medical de naştere, eliberat de unitatea sanitară privată, de medicul care a asistat naşterea sau la care s-a adresat mama după naştere (când naşterea s-a produs în afara unităţii sanitare) ori de un medic privat care a asistat naşterea; c) procesul-verbal şi certificatul prin care se constată sexul şi vârsta copilului - în cazul înregistrării naşterii unui copil găsit.

Iar alin. (2) al aceluiași articol *stipulează că, în lipsa actelor prevăzute la alin. (1), înregistrarea naşterii copilului se face pe baza hotărârii instanţei judecătoreşti privind stabilirea faptului naşterii copilului de către o femeie concretă.*

71.Cercetând materialele cauzei și înscrisurile administrate, analizând concluziile expuse în hotărârea supusă apelului în coroborare cu argumentele expuse în cererea de apel, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord consideră apelul neîntemeiat, din următoarele motive.

72. Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei, Colegiul atestă că, la data 04 august 2025 petiționara Rosely Wainstein Singer s-a adresat cu cerere în instanța de judecată cu privire la constatarea faptului înregistrării naşterii lui Sara Guelman, fiica lui Ramiro Guelman și Malca Guelman, la data de *****, în raionul *****, Republica Moldova în temeiul:

- pașaportului eliberat de SR/DPF/BA – Serviciul Poliției Maritime, Aeriene și de Frontieră – Salvador pe numele: Sara Guelman Gandelman, locul și data naşterii: ***** / România, 06 ianaurie 1911, (f.d.41-43);
- buletinului de identitate eliberat de Republica Federativă a Braziliei, Statul Bahia, Secretariat de Siguranță Publică, Poliția civilă din Bahia, Institutul de identificare Pedro Mello, la 30 noiembrie 1981, registrul general 919.716, pe numele Sara Guelman Gandelman, filiația: Romiro Guelman și Malca Guelmna, naturalitate: *****/România, data naşterii: 06 ianaurie 1911 (f.d.44-46);
- fișei de identificare pentru străini BR DFANB58 E3.0 PNT 3210 B, P.5, SRE: 3.210, RG: 143.627, eliberată pe numele Sara Guelman Gandelman, admisă pe teritoriul național în caracter permanent, în temeiul art.24 litera (în alb) din Decretul nr. Codului Civil 150, paragraf 1, 3.010/38 din 1938, locul și data naşterii: *****, la 6 ianuarie 1911, naționalitate: română, starea civilă: căsătorită, tatăl: Ramiro Guelman, mama: Malca Guelman, locuiește în Brazilia din ianuarie 1937 (f.d.47-48);
- documentului Înregistrare pentru străini adresat către Șeful Serviciului de înregistrare a străinilor BR DFANB58 E3.0.PNT 3210 A, P.13, numele: Sara Guelman Gandelman, născută în: *****, pe: 6 ianuarie 1911,

naționalitate: română, starea civilă: căsătorită, fiica lui: Ramiro Guelman (tatăl) și Malca Guelman (mama), prin care solicită înscrierea în acest Serviciu, indicând că a ajuns în Brazilia pentru prima dată după 1 ianuarie 1935, în ianaurie 1937, în portul de debarcare Rio de Janeiro, datat cu 7 februarie 1942 (f.d.49-51).

73. În motivarea cererii petiționara a indicat că, în vederea dobândirii cetățeniei Republicii Moldova prin recunoaștere, pentru ca să dovedească originea sau nașterea pe teritoriul țării, necesită constatarea faptului înregistrării nașterii Sarei Guelman, fiica lui Ramiro Guelman și Malca Guelman la 6 ianuarie 1911 în or.Rîșcani, Republica Moldova.

74. Astfel, în vederea eliberării înscrisurilor ce confirmă nașterea bunicii sale Sara Guelman Gandelman, la data de *****, în *****, Republica Moldova, petiționara Rosely Wainstein Singer s-a adresat către Agenția Națională a Arhivelor la care i-a fost remis răspuns la 17 decembrie 2024 nr.6477, prin care, Agenția Națională a Arhivelor informează că, registrele metricale ale rabinatului din localitatea *****, *****, n-au fost transmise la păstrare de stat din care considerent este imposibilă eliberarea certificatului de arhivă privind nașterea lui Sara Ghelman (f.d.18).

75. Potrivit certificatului de arhivă nr.6476 din 17.12.2024, Agenția Națională a Arhivelor informează petiționara că, în fondul arhivistic, Prefectura județului Hotin, subprefecturile plaselor (preturilor) și comunelor subordonate, în tabloul de recensământ al tinerilor clasei anului 1926, la nr.55, este înscris: „Ghelman Srul, născut în anul ***** *****, fiul lui Rahmil” (f.d.20).

76. Ulterior, în vederea acumulării materialului probator, petenta s-a adresat la Agenția Națională a Arhivelor, care potrivit certificatului de arhivă nr.6477A din 18.12.2024, a comunicat petiționarei că, în fondul arhivistic, Prefectura județului Hotin, subprefecturile plaselor (preturilor) și comunelor subordonate, în tabela de recensământ al tinerilor clasei anului *****, pentru localitatea ***** sunt înscriși Rahmil și Malca ca părinții lui Ghelman Moșco. În conformitate cu legea Administrativă (articolul nr.53) publicată în Monitorul Oficial nr.187 din 14 august 1938, localitatea *****, ținutul Suceava a fost parte componentă a Regatului României până în anul 1940. În conformitate cu Legea nr.793 din anul 1941, privind constatarea cetățeniei române a locuitorilor din Basarabia și Bucovina de Nord, publicată în Monitorul Oficial nr.119 din 26 mai 1942, localitățile din Basarabia și Bucovina de Nord s-au aflat sub județul Statului Român (f.d.21).

77. Totodată, petiționara s-a adresa și către Serviciul Raional de Arhivă *****, iar prin răspunsul nr.244 din 23 iulie 2025 i-a fost comunicat că, documentele pe

primării, anume cărțile de gospodării pe or. *****, raionul ***** sunt la păstrarea de stat începând cu anul 1944 (f.d.19).

78. Suplimentar, la adresarea petiționarei către Agenția Servicii Publică cu o cerere de eliberare a extrasului de pe actul de naștere pe numele bunicii sale – Sara Guelman iar, la data de 20 mai 2025, a primit răspunsul nr.01/W-549/25 prin care a fost informată că, pentru verificarea disponibilității unor acte de naștere ca fiind înregistrate pe numele Sara Guelman (Ghelman), născută la data de ***** în orașul *****, precum și în vederea solicitării eventuale a eliberării extrasului respectiv de pe actul de naștere pe numele acesteia, urmează să se adreseze Agenției Naționale a Arhivelor. Totodată a fost informată că, inițierea procedurii de reconstituire a actului de naștere pe numele unei persoane născute până în anul 1923, relevante sunt prevederile pct.3 și 4 al Ordinului Agenției Servicii Publice nr.749 din 02 august 2022 cu privire la sistarea prestării serviciilor de stare civilă în temeiul registrelor de stare civilă transmise spre păstrare permanentă Agenției Naționale a Arhivelor, potrivit cărora nu se supun reconstituirii sau modificării, în procedura administrativ, actele de stare civilă constituite și organizate în registrele actelor de stare civilă transmise Agenției Naționale a Arhivelor sau cu privire la faptele de stare civilă care au avut loc până în anul 1923 inclusiv, nu se înregistrează actele de stare civilă cu privire la faptele de stare civilă constatate în procedură judiciară ca fiind produse până în anul 1923 inclusiv (f.d.17).

79. Prin urmare, se reține că petiționara s-a adresat către Agenția Servicii Publice în vederea eliberarea extrasului de pe actul de naștere pe numele bunicii sale – Sara Guelman și a fost informată că urmează să se adreseze către Agenția Națională a Arhivelor, fapt care petiționara la făcut anterior adresării către Agenția Servicii Publice, fiind informată de către Agenția Națională a Arhivelor că: „registrele metricale ale rabinatului din localitatea *****, *****, n-au fost transmise la păstrare de stat din care considerent este imposibilă eliberarea certificatului de arhivă privind nașterea lui Sara Ghelman (f.d.18)”.

80. Mai mult decât atât, la adresarea petiționarei către Serviciul Raional de Arhivă ***** a fost informată, prin răspunsul nr.244 din 23 iulie 2025 că, documentele pe primării, anume cărțile de gospodării pe or. *****, raionul ***** sunt la păstrarea de stat începând cu anul 1944 (f.d.19).

81. Subsecvent, colegiul civil reține că, la examinarea cauzelor despre constatarea înregistrării naşterii, adopţiei, căsătoriei, divorţului şi decesului (art.281 alin.(2) lit.c) Cod de procedură civilă) este necesar să se ţină cont de faptul că instanţa

judecătorească constată nu evenimentele care au avut loc, ci faptele înregistrării lor în organele respective.

82. Astfel, la caz obiectul litigiului constituie constatarea înregistrării naşterii, categorie de litigii care se examinează de către instanţele judecătoreşti numai în cazul în care în organele de stare civilă şi în arhivele corespunzătoare nu s-au păstrat asemenea înscrisuri şi cererea de restabilire a acestora a fost refuzată.

83. Raportând la caz prevederile legale enunțate, Colegiul civil constată că pe parcursul examinării cauzei, IP „Agenţia Servicii Publice" a confirmat că potrivit art.77 alin.(3) a Legii nr.100-XV din 26 aprilie 2001, pentru verificarea disponibilității unor acte de naștere ca fiind înregistrate pe numele Sara Guelman (Ghelman), născută la 06.01.1911 în or.*****, precum și în vederea solicitării eventuale a eliberării extrasului respectiv de pe actul de naștere pe numele acesteia, urmează să se adreseze Agenției Naționale a Arhivelor (f.d.17). Totodată, în vederea inițierii verificării fondului arhivistic, Serviciul raional de Arhivă a confirmat că documentele pe primării și anume cărțile de gospodării pe or. *****, raionul ***** se află la păstrare de stat începând cu anul 1944 (f.d.19), iar Agenția Națională a Arhivelor a confirmat că registrele metricale ale rabinatului din localitatea ***** nu au fost transmise la păstrare de stat (f.d.19).

84. La fel, acest fapt se confirmă prin referințele depuse de Agenția Națională a Arhivelor depuse în cadrul examinării cauzei atât în instanța de fond cât și în instanța de apel în calitate de persoană interesată, în care Agenția Națională a Arhivelor a reiterat că în Fondurile Agenției Naționale a Arhivelor nu se păstrează registrele metricale ale rabinatului din localitatea *****, pentru anul 1911, deoarece nu au fost transmise pentru păstrare Agenției Naționale a Arhivelor ca autoritate publică arhivistă ce păstrează registrele și eliberează certificatele/extrase sau copii din arhivă în limita datelor existente în documentele de arhivă transmise spre păstrare.

85. Sub acest aspect, Colegiul apreciază ca fiind întemeiată concluzia instanței inferioare cu privire la faptul că înscrisurile menționate supra denotă în mod clar și indubitabil întrunirea condițiilor constatării pe cale judecătorească a faptului înregistrării nașterii, or, la caz se atestă nepăstrarea sau pierderea înscrisurilor, registrele pe anii 1911 din localitatea *****.

86. Reieșind din circumstanțele expuse supra, Colegiul reține că, faptul înregistrării nașterii lui Sara Guelman în localitatea *****, Republica Moldova se confirmă prin copia pașaportului pe numele lui Sara Guelman Gandelman, eliberat de Serviciul Poliției Maritime Aeriene și de Frontieră-Salvador conform căruia „Locul nașterii: *****/România 06/ian/11", susținut de traducerea autorizată a acestuia

(f.d.41-43). Suplimentar, buletinul de identitate (fiind anexată traducerea autorizată a acestuia) eliberat de Republica Federativă a Braziliei statul Bahia la 30.11.1981 atestă faptul că Sara Guelman Gandelman este născută la 06.01.1911 în *****, România în familia lui Malca și Ramiro Guelman. (f.d.44-46). Același fapt este confirmat și prin fișa de identificare pentru străini a lui Gandelman Sara Guelman, anexată la materialele cauzei (f.d.74-78), în care se regăsesc aceleași mențiuni cu privire la locul și data nașterii - „*****, 06.01.1911”, suplimentar fiind indicat naționalitatea - română, tatăl - Ramiro Guelman, mama - Malca Guelman.

87. Mai mult ca atât, Colegiul reține în vederea consolidării concluziei enunțată, și certificatul de arhivă nr.6477A, eliberat de Agenția Națională a Arhivelor conform căruia în fondul arhivistic, Prefectura județului Hotin, subprefecturile plaselor (preturilor) și comunelor subordonate, în tabela de recensământ al tinerilor clasei anului *****, pentru localitatea ***** sunt înscriși Rahmil și Malca ca părinții lui Ghelman Moșco (f.d.21), precum și certificatul de arhivă nr.6476 din 17.12.2024 care denotă faptul că potrivit Fondului arhivist, Prefectura județului Hotin, subprefecturile plaselor și comunelor subordonate în Tabloul de recensământ al tinerilor clasei anului 1926 la nr.55* este înscris Ghelman Srul, născut în 19.11.1904, com.*****, fiul lui Rahmil. (f.d.20)

88. Adițional, Colegiul remarcă că în conformitate art. nr.53 Legii Administrative publicată în Monitorul Oficial nr.187 din 14 august 1938, localitatea *****, ținutul Suceava a fost parte componentă a Regatului României până în anul 1940.

89. Distinct de cele menționate, instanța de apel reține că potrivit declarațiilor reprezentantului petiționarei Rosely Wainstein Singer, avocatul Alisa Martînov, se confirmă că reprezentanții Agenției Servicii Publice au comunicat că, registrele de stare civilă sunt păstrate 100 de ani, ulterior sunt transmise spre păstrare către Arhiva Națională, iar reprezentanții Agenției Naționale a Arhivelor au informat că, registrele metricale ale Rabinatului din localitatea *****, nu au fost transmise la păstrare către Arhiva Națională și că actele cu privire la persoanele de origine evreiască au fost distruse parțial în timpul celui de al Doilea Război Mondial, în timpul Holocaustului, fapt notoriu recunoscut.

90. În conformitate cu Legea nr.793 din anul 1941, privind constatarea cetățeniei române a locuitorilor din Basarabia și Bucovina de Nord, publicată în Monitorul Oficial nr.119 din 26 mai 1942, localitățile din Basarabia și Bucovina de Nord s-au aflat sub județul Statului Român.

91. Mai mult, instanța reține că nepăstrarea registrelor de evidență a nașterii persoanelor de origine evreiască la Agenţia Arhivei Naţionale nu ține de culpa petiționarei or, din motive neimputabile ei, acestea au fost distruse/nimicite.

92. Drept urmare, la caz nu pot fi reținute alegațiile apelantei cu privire la faptul că instanța de fond nu a elucidat aspectul cu privire la predarea registrelor actelor de naștere pe perioada invocată spre păstrare Agenției Naționale a Arhivelor și despre lipsa unei verificări complete și obiective a circumstanțelor cauzei, or, atât în instanța de fond cât și în instanța de apel, totodată și la interpelarea reprezentantului petiționarei/intimate Agenția Națională a Arhivelor, în persoana directorului Cașu Igor a comunicat că „registrele metricele ale rabinatului din localitatea Rîșcani, pentru anul 1911 nu au fost transmise pentru păstrare Agenției Naționale a Arhivelor” (f.d.137), iar „având în vedere prevederile normative, Agenția Națională a Arhivelor nu are competențe de a rectifica, elabora, reconstitui, interpreta, completa sau oricare alt proces sau eliberare unui certificat de arhivă în baza unui document ce nu se păstrează în Fondurile Agenției Naționale a Arhivelor”(f.d.70-72).

93. În acest sens, Colegiul civil relevă că argumentele invocate de apelant, în susținerea poziției sale, cu privire la faptul că înscrisurile confirmative ale faptului originii lui Sara Guelman, anexate la materialele dosarului au fost eliberate de autoritățile altui stat fie în baza declarațiilor verbale ale persoanei cointeresate, nu pot fi reținute de către instanța de apel, deoarece înscrisurile eliberate de autoritățile statelor străine au fost prezentate în modul stabilit de lege (fiind apostilate/legalizate și traduse oficial), beneficiind de prezumția de autenticitate și valabilitate juridică atât timp cât nu au fost declarate false sau anulate în țara de origine, iar simplul fapt că au la bază declarații verbale nu le lipsește automat de forță probantă în lipsa unor probe contrare din partea autorității. Pe de altă parte, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima sa convingere, bazată pe cercetarea multilaterală, deplină și obiectivă a tuturor circumstanțelor cauzei în ansamblul lor, iar aceste înscrisuri se coroborează perfect cu restul probelor administrate la dosar, confirmând cert identitatea și originea persoanei în cauză.

94.Cu referire la alegațiile apelantei cu privire la verificările suplimentare întreprinse în urma cărora ar fi constatat că potrivit Inventarului nr.1 al dosarelor cu termen permanent de păstrare pentru anii 1911-1914, Fond R-211, *****, la data de 03.02.2015 Serviciul stare civilă a transmis spre păstrare Agenției Naționale a Arhivelor registrele metricale ale parohiilor ortodoxe din Gubernia Basarabia și potrivit acestuia a inclus registrele metricale ale Rabinatului din ***** pentru anul

1911, **deoarece la caz se solicită înregistrarea naşterii persoanei în localitatea *****, Republica Moldova,** iar mențiunile invocate de apelantă din Inventarul nr. 1, Fond R-211, se referă strict la registrele metricale ale Rabinatului din ***** pentru anul 1911. Or, această evidență nu epuizează și nu exclude existența altor registre parohiale creștine (ortodoxe) sau a actelor de stare civilă specifice localității ***** din acea perioadă, autoritatea făcând o confuzie de ordin administrativ și confesional între fondurile arhivistice verificate și statutul de facto al localității în care s-a produs evenimentul supus constatării. Iar simplul fapt că un anumit registru al Rabinatului din 1911 a fost transmis către Agenția Națională a Arhivelor nu constituie o dovadă certă a caracterului complet al tuturor fondurilor arhivistice pentru regiunea vizată. Absența fizică a numelui persoanei din acel fond specific nu echivalează cu inexistența faptului nașterii, având în vedere gradul sporit de uzură, pierdere sau distrugere parțială a arhivelor istorice din perioada 1911-1914, aspect care justifică pe deplin recurgerea la procedura judiciară de constatare.

95. Conform pct.18 din Instrucțiunea nr.4/2004, rubrica ,,Locul naşterii” din cuprinsul actului de naştere se completează în conformitate cu denumirea actuală a localităţii şi în concordanţă cu organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova la data întocmirii actului.

96. Instanța de apel analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția primei instanțe despre necesitatea admiterii cererii înaintate de avocatul Martânov Alisa în interesele petiționarei Rosely Waistein Singer cu privire la constatarea faptului, este justă, ea având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 Cod de procedură civilă.

97. Colegiul atestă despre lipsa temeiurilor de a interveni în soluția instanței de fond, deoarece ultima corect a stabilit starea de fapt și corect a identificat și aplicat cadrul legal pertinent situației litigioase, dedusă judecății. Motivele invocate de apelant în necesitatea combaterii concluziei instanței de fond în partea respingerii pretențiilor, fiind lipsite de suport probant și de acoperire legală, astfel apelul declarat de Agenția Servici Publiceurmează a fi respins cu menținerea hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul Râșcani din 26 noiembrie 2025.

98. Conducându-se de prevederile art. 385 lit. a) Codul de procedură civilă, completul de judecată al Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord, -

CU UNANIMITATE DE VOTURI,

D E C I D E :

Respinge apelul declarat de Agenția Servicii Publice.

Menține hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 26 noiembrie 2025, în cauza civilă la cererea înaintată de avocatul Alisa Martînov, în interesele petiționarei Rosely Wainstein Singer, persoane interesate Agenția Servicii Publice și Agenția Națională a Arhivelor, privind constatarea faptului cu valoarea juridică.

Decizia este definitivă din momentul pronunțării, dar poate fi atacată cu recurs în Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicarea deciziei motivate, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele completului,

judecător Radu Holban

Judecătorii Mariana Sajin

Svetlana Ghercavii